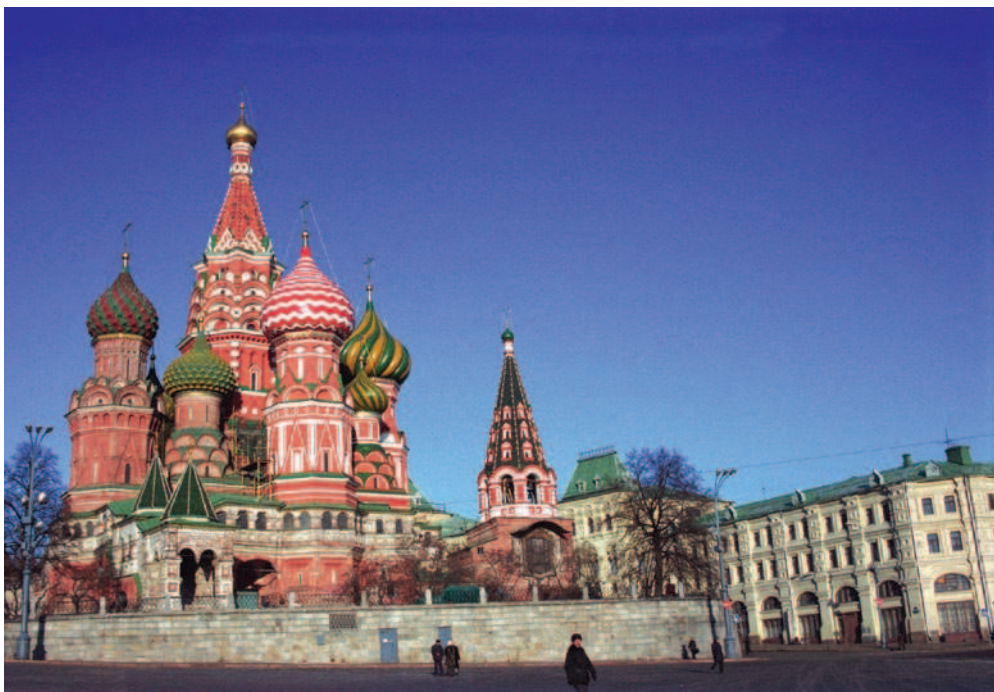

Červená hviezda vo vojne s krížom 3. časť

Svätý Otec vyhlásil celosvetové modlitbové ťaženie za Rusko ako zadostučinenie za hrozné pošliapavanie Božích zákonov v tomto štáte. Táto pápežská iniciatíva vzbudila veľký ohlas na celom svete. Pripojili sa k nej aj niektoré protestantské spoločenstvá.

v chybnjej ideológii, v chybnom pohľade na človeka a spoločnosť. Svätý Otec poukázal, že intelektuálne korene komunizmu a teda aj ním rozpútaného vraždenia ľudí spočívajú v materialistickom učení Karola Marxa: „Tento druh názorov (marxistických) úplne jasne popiera ideu večného Boha, nepripúšťa rozdiel medzi duchom a hmotou, medzi dušou a telom; neverí v existenciu duše po smrti a nedáva nijakú nádej na záhrobný život.“

Z toho vyplývajú ďalšie, vo svojich následkoch tragické omyly, ako odmietnutie akejkoľvek moci a každej autority, ustanovenej Bohom, vrátane autority rodičov, a tvrdenie, že právo na súkromné vlastníctvo musí byť radikálne zničené ako hlavný zdroj hospodárskeho útlaku.

Pius XI. veľmi výstižne postrehol aj kvázi náboženský rámec, do ktorého sa komunizmus zaobaloval (napriek tomu, že sa vyhlasoval za ateistickú ideológiu): „Hľa, ctihodní bratia, toto nové evanjelium boľševický komunizmus hlása ľudstvu ako posolstvo spásy a vykúpenia!“ Boj komunizmu s Cirkvou v skutočnosti teda nebol bojom ateizmu s kresťanskou vierou, ako skôr vojnou falošného náboženstva s pravým. V tomto kontexte možno povedať, že vojna s komunizmom bola náboženská vojna a víťazstvo, ktoré Cirkev nad touto ideológiou napokon dosiahla, sa uskutočnilo cestou náboženstva. To znamená vďaka pomoci Božej prozreteľnosti, vďaka svedectvu státisícov mučeníkov, vďaka utrpeniu Svätého Otca (pozri tretie fatimské tajomstvo). A napokon vďaka mozoľnatej, dlhej a ešte neskončenej práci na získavaní svedomia ľudí.

O komunistickom prenasledovaní kresťanov v boľševickom Rusku bol Vatikán hneď od začiatku veľmi dobre informovaný. Roku 1924 sa do Ríma vrátila osobitná delegácia, vyslaná pápežom Píom XI., ktorá sa priamo na mieste mohla presvedčiť o rozmeroch represíí voči kresťanom v Rusku. Aj v oficiálnych dokumentoch Cirkvi pápež Pius XI. neraz informoval celý svet o prebiehajúcom prenasledovaní kresťanov (okrem iného v encyklikách *Miserantissimus Redemptor* z roku 1928, *Quadragesimo anno* z roku 1931 a *Caritate Christi* z roku 1932). Roku 1930 Svätý Otec vyhlásil celosvetové modlitbové ťaženie za Rusko ako zadostučinenie za hrozné pošliapavanie Božích zákonov v tomto štáte. Táto

pápežská iniciatíva vzbudila veľký ohlas na celom svete. Pripojili sa k nej aj niektoré protestantské spoločenstvá.

Na vrchole stalinského teroru, ktorý neničil len Cirkev, ale celé národy (pozri napríklad sovietskou mocou umelo vyvolaný hladomor na Ukrajine v tridsiatych rokoch, v dôsledku ktorého zomrelo niekoľko miliónov ľudí), sa nástupca svätého Petra rozhodol ešte raz pozdvihnúť hlas vo veci komunistického teroru. Roku 1937 uzrela svetlo sveta encyklika *Pia XI. Divini Redemptoris*, encyklika O bezbožnom komunizme, ako to hovoril oficiálny podnázov.

Pápež v tejto encyklike, odsudzujúcej komunizmus, odhalil samotné korene komunistického zla, keď jeho genézu videl

Pius XI. veľmi výstižne postrehol kvázi náboženský rámec, do ktorého sa komunizmus zaobaľoval: „Hľa, ctihodní bratia, toto nové evanjelium bolševický komunizmus hlása ľudstvu ako posolstvo spásy a vykúpenia!“

Červené námestie, Moskva

živšiu otcovskú lásku. Vieme, ako mnohé z nich stonajú pod trvalým jarmom, ktoré na nich vložili ľudia z väčšej časti nedbajúci o ozajstné záujmy krajiny, a chápeme, že mnohé iné sa dali oklamať bludnými nádejami. My vynášame súd nad systémom a nad jeho pôvodcami a podporovateľmi, ktorí pokladali Rusko za najvhodnejšie územie, aby na ňom uviedli do praxe zriadenie, ktoré vypracovali už pred desaťročiami, a odtiaľ ho šírili ďalej a ďalej po celom svete.“

Zdôrazniť treba aj to, že Pius XI. zo zodpovednosti za úspech komunistickej ideológie neobviňoval len klamnú moc marxistickej ideológie. Veď obyčajný robotník nemal čas a možnosti detailne študovať bezduché diela Karola Marxa. Podstatná bola príprava základu, atmosféry, v ktorej ľudia nasávali nákazlivé komunistické heslá o spoločenskej rovnosti a o raji na zemi. Z tohto pohľadu pápež vnímal nie bezvýznamnú úlohu liberalizmu ako ideológie, ktorá pripravuje cestu pre komunizmus. „Keď sa robotníkom ukladala práca aj v nedeľu, neostával im čas, aby si vo sviatočné dni splnili čo i len najdôležitejšie náboženské povinnosti; nemyslelo sa na to, aby sa stavali kostoly blízko tovární, ani na to, aby sa uľahčila práca kňazov; naopak, skôr sa ešte podporoval, a to pozitívne, praktický odklon od náboženstva. Len sa rozpomeňme na dedičstvo bludov, ktoré toľko ráz odsúdili naši predchodcovia a aj my sami; potom nie div, že sa vo svete, už takom odkresťančenom, šíri komunistický blud.“

Pius XI

Takéto myšlienky v encyklike, samozrejme, jej nezískali sympatie v liberálnom svete. A ešte horšie ju prijímali, keď Svätý Otec v nej vytýkal mienkotvorným centráram (médiám, intelektuálom) faktickú spoluprácu na šírení neľudskej vyhladzovacej komunistickej ideológie prostredníctvom vzbury mlčania v tlači. Pius XI. zámerne použil slovo vzbura, „lebo inak si nemožno vysvetliť, že tlač, ktorá sa tak dychtivo zháňa aj po malicherných každodenných príhodách, mohla tak dlho mlčať o zločinoch páchaných v Rusku, Mexiku a z veľkej časti tiež v Španielsku a hovoriť tak málo o takej rozsiahlej svetovej

organizácii, akou je moskovský komunizmus. Toto mlčanie má čiastočne príčinu v krátkozrakej politike a je podporované rozličnými tajnými silami, ktoré sa už oddávna usilujú o zničenie kresťanského sociálneho poriadku.“

Dodajme, že to nebola len vzbura mlčania. Horšie bolo, že na Západe nechýbali intelektuáli, ktorí nahlas vychvaľovali „úspechy komunizmu“ v Rusku. Medzi takýchto pevcov okrem iných patrili George Bernard Shaw, Bertrand Russell, Louis Aragon, Romain Rolland, ktorí cestovali do sovietskeho Ruska, aby sa na mieste presvedčili o „dobrodennosti“ bolševizmu. A tam, samozrejme, sa naiviek zo Západu ujímali vyškolení „sprievodcovia“ z NKVD, ktorí vážených hostí vodili po novučičkých výrobných halách, kde robotníkom púšťali z reproduktorov Mozarta a Bacha. Ani jednému z tých po celej Európe obdivovaných intelektuálov neprišla na um myšlienka, že to všetko je len jedno veľké divadlo, jedna veľká potemkinovská dedina. Nechceli vidieť (napriek prekážkam, ktoré robili sovietske tajné služby, to bolo možné) nič sami, bez úslužných „sprievodcov“. Keď potom po návrate do pohodlných bytov v Paríži či v Londýne písali ódy na počesť stalinského komunizmu, tak v tom istom čase ukrajinské matky jedli (áno!) od hladu vlastné deti a milióny kulakov vyvážali v t dobytých vagónoch na Sibír. To nebola len zrada (lebo vždy boli naivní), ale aj veľká kompromitácia intelektuálov.

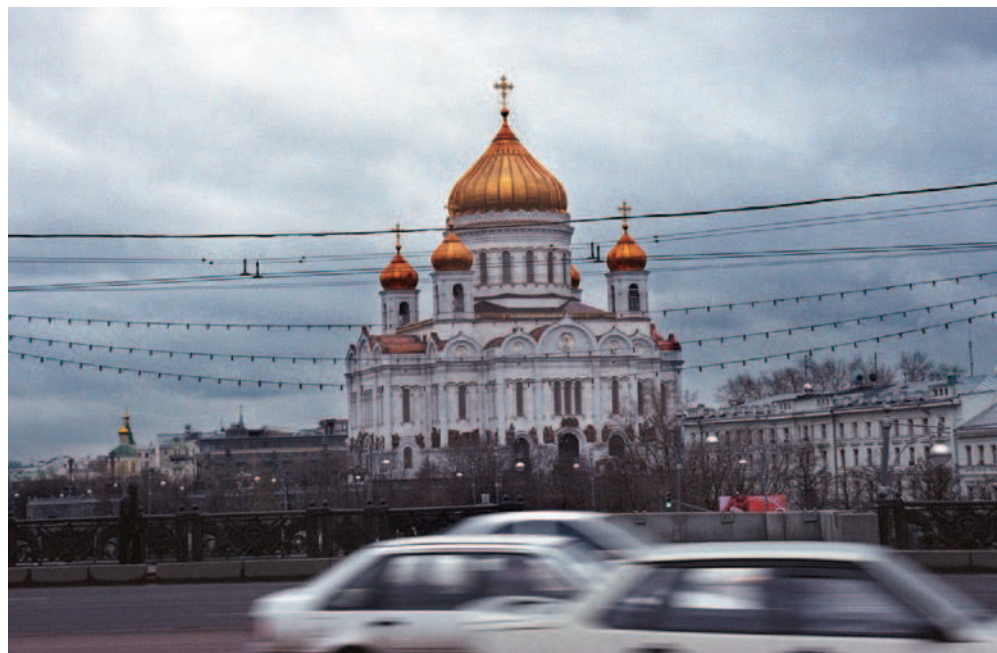
foto: archiv MŠI

spisovateľom Gilbertom Chestertonom, totiž že drámou našich čias nie je to, že ľudia prestali veriť, ale že sú ochotní uveriť čomukoľvek, nemá len svoj individuálny rozmer, ale dotýka sa aj celých spoločností. Kde niet skutočnej viery, kde sa oslabuje pravá Cirkev, nevzniká prázdnota či stav prímeria. Prázdnotu vyplňa antináboženstvo, sektárska ideológia (či už komunistická, alebo národnosocialistická). O tom písal Pius XI. v encyklike *Divini Redemptoris*, keď citoval slová jednej zo svojich skorších encyklik: „Ako sa môže udržať v platnosti nejaká zmluva alebo akú cenu môže mať dohoda, kde niet nijakej záruky svedomia, kde niet viery v Boha, kde sa stratila Božia bázeň? Keď je tento základný bod zničený, padá každý mravný zákon a potom už niet prostriedku, ktorým by sa dalo zabrániť postupnému, ale neodvratnému rozvratu národov, rodiny, štátu, aj samej ľudskej kultúry.“

Svätý Otec v skutočnosti ako jediná, všeobecne uznávaná autorita, rozhodne odsúdil komunizmus a pripomenul jeho obeť. Nie je náhoda, že v tom istom roku, keď bola zverejnená encyklika *O bezbožnom komunizme*, pápež Pius XI. vydal aj encykliku *Mit brennender Sorge*, odsudzujúcu nacistickú ideológiu. Pripomeňme si, že o rok neskôr vedúci vládni predstavitelia Západu na konferencii v Mníchove predali Hitlerovi Československo a premiér Veľkej Británie Neville Chamberlain po návrate z nej na londýnskom letisku prezentoval vo vetre povievajúci kus papiera s mníchovskou zmluvou ako „mier pre naše časy“. Avšak roku 1939 spojenectvo dvoch totalít, odsúdených v tom istom čase (to jest roku 1937) Píom XI., umožnilo rozpúťanie Druhej svetovej vojny spoločnou sovietsko-nemeckou okupáciou Poľska. Uvedomme si, že z výšky vatikánskeho pahorku postrehli to, čo si nevšimli „predvídaví“, no v skutočnosti veľmi naivní západní politici a intelektuáli.

Apoštolská Stolica sa neobmedzovala len na odsúdenie bezbožného komunizmu (a zároveň aj nacistického národného socializmu). Poukazovala aj na nápravné prostriedky. Svätý Otec Cirkvi i celému svetu poukázal na pravdu o kráľovskej hodnosti Krista, u nutnosti jeho vlády v spoločnosti. K tomu cieľu mal slúžiť roku 1925 ustanovený sviatok Krista Kráľa (encyklika *Quas primas*).

Nástupca svätého Petra si totiž uvedomoval, že pravda vyslovená anglickým

„Ako sa môže udržať v platnosti nejaká zmluva alebo akú cenu môže mať dohoda, kde niet nijakej záruky svedomia, kde niet viery v Boha, kde sa stratila Božia bázeň? Keď je tento základný bod zničený, padá každý mravný zákon a potom už niet prostriedku, ktorým by sa dalo zabrániť postupnému, ale neodvratnému rozvratu národov, rodiny, štátu, aj samej ľudskej kultúry.“

Zničiť katolicizmus v Rusku

Boľševická moc neobmedzovala svoje represie proti kresťanskému náboženstvu len na príslušníkov Pravoslávnej cirkvi. Objektom krutých prenasledovaní bola aj Katolícka cirkev, ktorá už oddávna pôsobila na území ruského impéria. Stačí spomenúť, že do roku 1939 bolo v boľševickom Rusku zničených 1200 katolíckych kostolov a kaplniek. Väčšinu sakrálnych budov zmenili na obchody alebo múzeá ateizmu. Niekedy sa však „dôvtip“ a zároveň nenávisť sovietskej moci k náboženstvu prejavovali v tom, že z kostolov robili verejné záchody. V celom Sovietskom zväze nechali len dva (doslovne!) katolícke kostoly – jeden v Moskve a druhý v Leningrade. Sovieti však nariadili, že do nich môžu chodiť len členovia zahraničného diplomatického zboru, kňazi museli pochádzať zo zahraničia a nesmeli sa kontaktovať s miestnym obyvateľstvom.

Do sovietskej agresie voči Poľsku roku 1939 na území Sovietskeho zväzu neostal na slobode ani jeden katolícky kňaz. Prenasledovania sa začali hneď potom, ako boľševici zacitili, že osud občianskej vojny sa prikláňa na ich stranu.

Mohli by sme uviesť tisíce prípadov komunistických zločinov a hrdinského svedectva mučeníkov. Medzi nimi boli

„Keď sa robotníkom ukladala práca aj v nedeľu, neostával im čas, aby si vo sviatočné dni splnili čo i len najdôležitejšie náboženské povinnosti; nemyslelo sa na to, aby sa stavali kostoly blízko tovární, ani na to, aby sa uľahčila práca kňazov; naopak, skôr sa ešte podporoval, a to pozitívne, praktický odklon od náboženstva.“

tak kňazi, ako aj laici, ktorí mali odvahu vytrvať vo viere a v Cirkvi.

Roku 1923 bol zinscenovaný veľký proces proti arcibiskupovi Jánovi Cieplakovi a štrnástim kňazom. Bola to vlastne veľká prehliadka nenávisti voči Cirkvi a katolicizmu. Korunu všetkému nasačil sovietsky prokurátor Krylenko, ktorý v súdnej sieni vyhlásil: „Pľujem na vaše náboženstvo.“ A svoju požiadavku trestu smrti pre obvinených kňazov odôvodňoval „zneužívaním náboženských predsudkov“. Na záver nenechal nič na náhodu: „Necítim k vám nijakú ľútosť. Nijaký vatikánsky pápež vás nezachráni. Tu niet iného práva ako sovietske a musíte zomrieť.“ Tak sa aj stalo. Avšak vynesený rozsudok smrti bol po protestoch tak miestnych katolíkov, ako aj na nátlak medzinárodnej verejnej mienky zmenený na dlhoročné väzenie.

Kontrarevolučným činom, za ktorý hrozil trest smrti, v lepšom prípade dlhoročné väzenie, bolo aj pokľaknutie v kostole. Z toho boli obvinení dvaja petrohradskí kňazi. Aj petícia 650 katolíkov proti zatvoreniu kostola v Petrohrade bola zločinom. Už spomínaný prokurátor Krylenko, ktorý sa pokladal za predstaviteľa „ľudovej moci“, takto skomentoval odvážnu iniciatívu sovietskych občanov: „Pod vplyvom kňazov bol dav hlupákov ochotný postaviť sa proti rozhodnutiam vlastnej vlády. No vláda proletariátu to nesmie dovoliť a ani nedovolí.“ Nepripomína vám to ako echo slová jakobínskeho vodcu Saint-Justa, ktorý o krvavom potlačení vzbury proti revolúcii povedal: „Niet slobody pre nepriateľov slobody“?

G. Kucharczyk ■